

Skov & Landskab

Regionale strategier for friluftsliv og turisme

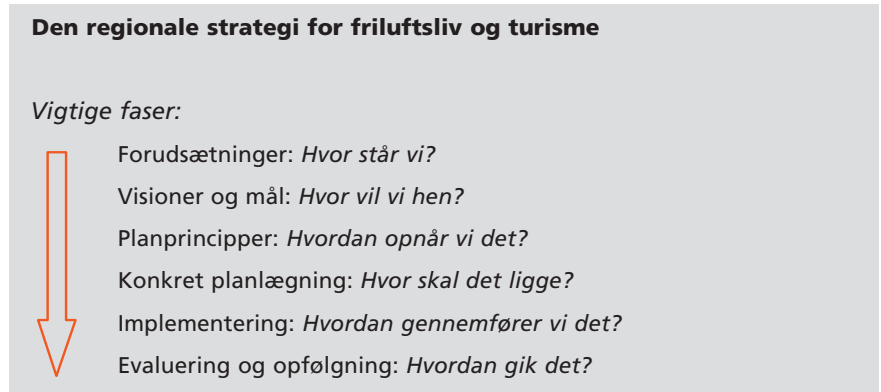
I en del af amterne er indsatsen for friluftsliv og turisme baseret på regionale strategier, der er tilvejebragt i samarbejde mellem amterne og andre interessenter. Strategierne omfatter politiske mål for den langsigtede udvikling og taktikker for, hvordan disse skal opnås. En ny undersøgelse gennemført ved Skov & Landskab har samlet erfaringer inden for området.

At sikre og forbedre befolkningens muligheder for friluftsliv og turisme er en opgave, som i henhold til planloven og naturbeskyttelsesloven bl.a. skal varetages som en del af regionplanlægningen og forvaltningen i amterne. Turisme vurderes af mange amter som en vigtig faktor for landdistriktsudviklingen. I cirka halvdelen af amterne har man valgt at udarbejde regionale strategier for friluftsliv og/eller turisme for at samle og lede indsatserne på området.

Et taktisk redskab

Strategien er et taktisk redskab, der kan sikre, at politiske mål og visioner bliver handlingsorienterede og indsatserne prioriteret. Strategier for friluftsliv og turisme kan være med til at konkretisere, hvordan mulighederne for friluftslivet kan forbedres, og hvilken retning udviklingen af turisterhvervet bør tage i det enkelte landområde.

Strategierne kan også koordinere indsatsen med andre regionale udviklingsmål, f.eks. for natur, miljø

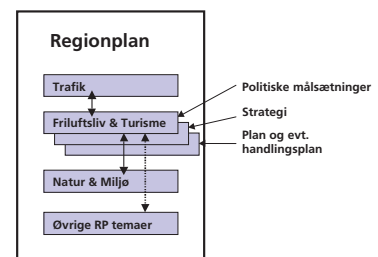

Figur 1. Den regionale strategi for friluftsliv og/eller turisme

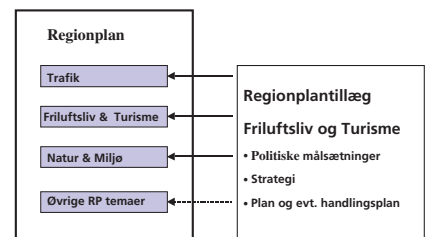
og sundhed samt for byudvikling og jordbrugerhverv. Og strategierne kan danne grundlag for langsigtede samarbejder omkring realiseringen og driften af friluftsliv- og turistfaciliteter.

En fortløbende proces

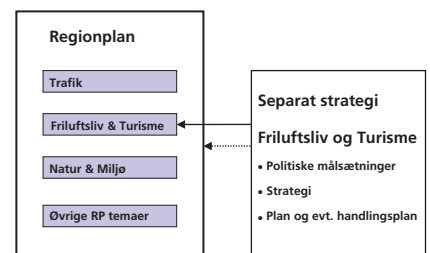
I figur 1 ses de spørgsmål, en udviklingsstrategi bør belyse. I procesforløbet er visioner, mål og prioriteringer knyttet til det politiske niveau, mens det i højere grad er forvaltningens opgave at omsætte visionerne til konkrete initiativer inden for de valgte indsatsområder. I nogle amter udarbejdes strategierne som en del af regionplanen (figur 2), mens de i andre amter udgør et tillæg til regionplanen (figur 3). Endelig kan der være tale om separate strategier udarbejdet udenom regionplanen og eventuelt styret af eksterne aktører (figur 4). Som figurene viser, har de forskellige typer opkobling til regionplanen betydning for strategiens gennemslagskraft i forhold til regionplanen.

Figur 2: Friluftsliv-/turismestrategi som en del af regionplanen

Figur 3: Friluftsliv-/turismestrategi som et tillæg til regionplanen

Figur 4. Friluftsliv-/turismestrategi som en separat strategi

Strategiernes temaer

Temaerne for strategierne og de midler, disse opererer med, varierer fra amt til amt afhængig af den geografiske, erhvervsmæssige og forvaltningsmæssige struktur samt de politiske rammer. Som hovedtræk gælder det, at friluftstrategierne fokuserer på såvel det almene som det organiserede friluftsliv og først og fremmest på at tilgodese indbyggernes fritidsinteresser i det åbne land. Herigennem ønsker amterne tillige at gavne turismen. Turismestrategierne fokuserer først og fremmest på den kystnære og aktive turisme. Følgende temaer indgår som de vigtigste i strategierne:

- Friluftsområder, skove og natur – herunder adgang og indbyrdes sammenhæng.
- Tilgængelighed og flersidig brug af det åbne land.
- Serviceanlæg: stier og publikumsanlæg, støttepunkter, aktivitetsanlæg mv.
- Overnatningsanlæg og sommerhusområder.
- Inddragelse af de enkelte egne særkender og styrkepositioner.
- Evt. bæredygtig udvikling, aflastning af kystområder, indlandsturisme og sæsonudvidelse.

Hvem udarbejder strategierne?

Amterne er oftest initiativtagere og tovholdere ved udarbejdelse af strategierne, men en bred række af interessenter involveres også i udformningen heraf. Vigtige samarbejdspartner er de grønne råd og de regionale turismeselskaber, kommunerne, statsskovvæsnet, natur- og miljøorganisationerne, Friluftsrådets regionale repræsentationer, div. friluftorganisationer samt landbruget, skovbruget og turisterhvervet. I nogle tilfælde er arbejdet med formulering af strategier imidlertid »udliciteret« til andre parter, f.eks. det

grønne råd eller det regionale turismeselskab (se nærmere om samarbejderne i Videnblad 6.0-4).

Erfaringer - hvad opnås der med strategierne?

Tre af turismestrategierne er af ældre dato, fra midt 1980'erne til 90'erne. De øvrige fire strategier for friluftsliv og/eller turisme er af nyere dato og gerne udarbejdet på baggrund af de statslige udmeldinger til regionplanlægningen samt Friluftsrådets regionale oplæg til friluftstrategier og et idékatalog for strategiplanlægningen. Flere af amterne har først og fremmest opnået erfaringer med processen omkring tilvejebringelsen af strategierne, men har endnu ikke mange erfaringer med anvendelse af strategierne og deres langsigtede betydning.

Udviklingsstrategierne vurderes generelt af amterne som et meget relevant redskab, både politisk og administrativt. Processen med at udvikle strategierne skaber øget politisk opmærksomhed samt en mere åben planlægningsproces med inddragelse af mange interessenter. Dermed opnås større lokal forankring og medejerskab, hvilket også fremmer implementeringen. Nogle amter vælger dog at lade være med at udarbejde strategier, bl.a. af hensyn til de ressourcer der herved må bindes til planlægningen og realiseringen. Nogle amter foretrækker at basere planlægningen udelukkende på udefra kommende ønsker og enkeltstående projektsamarbejder.

Strategier for friluftsliv og/eller turisme kan omfatte flere aspekter end selve regionplanen (f.eks. sundhedsaspektet) og herved øve indflydelse på områdets behandling i den øvrige planlægning. En strategi samler de ofte spredte indsatser på området og øger herved koordineringen og helheden i den regionale udvikling i form af multifunktionelle løs-

ninger. Der opnås størst synergi, når koordineringen starter tidligt i planforløbet og inddrager en bred vifte af interessenter.

Strategier er aktive redskaber, der også kan øge handlingsorienteringen af planlægningen. Implementering af strategierne fremmes gennem områdeplaner, projekter og handlingsplaner. Det bredere samarbejde og den lokale forankring kan forbedre mulighederne for at gennemføre planerne, og det politiske mandat, som strategierne medfører, fremmer ligeledes realiseringen.

Konklusion

Udarbejdelse af regionale friluft- og turismestrategier styrker planlægningen og realiseringen af målene for området. En vigtig betingelse for at opnå gode resultater med de regionale strategier er at sikre den lokale forankring og at følge strategierne op med en langsigtet satsning af amtslige ressourcer til samarbejde omkring realiseringen af planlægningen. Erfaringerne fra amter med ældre strategier er, at disse skal fornyes med mellemrum af hensyn til opdatering af datagrundlaget og for at bevare fordelene ved aktive samarbejdsrelationer og politisk ejerskab.

Vibeke Nellemann og Berit Kaae,
Skov & Landskab
Pernille Kernel, Aalborg Universitet

Kilder:

B. Kaae, V. Nellemann, P. Kernel, 2004: Baggrundsrapport for projekt om friluftsliv og turisme i regionplanlægningen og amternes forvaltning. Skov & Landskab 2004 (under udgivelse). Rapporten vil kunne ses på www.SL.kvl.dk fra august 2004.

N. Jensen, J.E. Larsen, J. Lindberg, 2001: Planlæg for friluftslivet! – Idékatalog for friluftstrategier. Friluftsrådet 2002.